

אלמלא חזרתי ממש לפני כשבוע מיפן הייתי משתכנעת מכתבתה השוטפת והמלומדת של גב' מרי רייזל. חייתי ביפן 3 שנים, וב- 11 השנים האחרונות הגעתי ליפן לפחות 3 פעמים בשנה. לפני כשבוע חזרתי מסיוור פרטי ביפן שמטרתו העיקרית היתה לראות במו עיני מה קורה בטוקיו ובסנדאי ולהציץ אל אזורי האסון אותם שטף הצונאמי. לאחר הביקור הזה אינני יכולה שלא להתקומם על דרך הצגת הדברים בכתבה, הוצאת הנושאים מהקשרם ויצירת הכללות שבנות ת מונת מצב קודרת שמתהדרת בכותרות מחרידות ורחוקות מהמציאות של 'ארץ השמש החולה' ו- 'פאניקה ברחובות טוקיו'. הכתבה מצליחה לעשות ליפן מה שכל המכלילים שאנו מכירים כה היטב עושים לישראל המציירים אותה כמדינה מסוכנת שבה הפחד שורר ברחובות.

לאור דיס האינפורמציה התקשורתית הנרחבת ששטפה את אמצעי התקשורת מאז רעידת האדמה והצונאמי, מצופה מכותב שחי ביפן שנים כה רבות ומבין אותה, להעניק לקהל הקוראים הנמצא כה רחוק מיפן סקירה אמינה יותר ומורכבת יותר שאינה נכנעת לתכתיבים הסנסציוניים של התקשורת הצמאה לכותרות עסיסיות. ניכר כי בכתבה זו נבחרו בקפידה מספר דוגמאות שליליות במיוחד ש להן נעשתה הקצנה הכללתית חסרת אחריות שמטרתה כנראה היתה להצדיק את הכותרת המחרידה שלה במקום לתת מבט מאוזן ומהימן יותר של הדברים שבאמת נראים ומתרחשים במציאות העכשווית בטוקיו, סנדאי והאזורים שהוכו בצונאמי.

מובאים מטה ציטוטים מהכתבה שאינם מייצגים את המציאות:

א. ציטוטים הקשורים לאיזור החופים הצפון מזרחיים שספגו את גל הצונאמי:

"**הכבישים עדיין הרוסים**" – בניגוד לעמדת הכותבת התרשמתי מאוד מרמת התשתיות האיכותית בזמן נסיעתי בכבישי סנדאי, ובאיזור החופים הצפון מזרחיים וצפונה בטוהוקו. כבישים שנהרסו וניזוקו קשות ברעידת האדמה תוקנו וחודשו. בכבישי ישראל כיום, יש הרבה יותר מהמורות בהשוואה לאיזורי האסון ביפן. בנוגע לניקוי ופינוי ההריסות והאשפה: הכותבת ציינה את המימדים העצומים והקשים לניהול וציטטה את אחד החיילים – 'התוכנית עובדת טוב, אבל לאט' בהמשך כתיבתה בחרה הכותבת לציין את '**הסרחון והצחנה**' ולא תיארה אפילו במשפט אחד את עבודות האיסוף וניקוי ההריסות. מי שהגיע לאיזור לא יכול שלא להתרשם מעבודות הניקוי, פינוי ואיסוף הררי האשפה בצורה מסודרת ו- 'נקיה'. אחת התחושות החזקות שליוותה אותי בסיוור באזורי החופים היתה: שרק ביפן אפשר ליצור מכאוס וכאב - ארגון וסדר כזה של אובדן. כל ערימת הרס ייצגה חיים של משפחות שלמות. ראיתי עצב, כאב והרס – נקי ומאורגן שני דברים הפוכים שלא התיישבו ברגש ובהגיון. המסקנה היחידה שלי היא כי הכותבת כנראה לא ביקרה באיזור, אם היתה אי אפשר להתעלם מהתופעה הזו!! ובנוגע ל'צחנה' - הגל הגדול הביא בכוח גדול את הדגים, האצות, הגופות והסחף שנלכדו בקומות הראשונות של הבתים ההרוסים. מדובר בשטח נרחב שנפגע ומלאכת הפינוי לעיתים קשה ואורכת זמן רב. אך תמונת מצב זו איננה מאפיינת את כל איזורי החופים כי רובם כבר טופלו, נותר מספר מצומצם של כפרים שעבודות הפינוי נמשכות, אין זה מחדל, כפי שהכותבת מנסה להציג, אלא מציאות עימה מתמודדים בקצב איטי מתחייב מהשטח הנרחב של הפגיעה.

'**חוסר תפקוד של מקלטים זמניים**' – בניגוד להכרזתה הנחרצת של הכותבת התרשמתי מאוד מרמת הנקיון, מארגון האספקה שהגיע, ומתפקוד הצוות ויחס הכב וד לאנשים. יכול להיות שלא ביקרתי במכלול מקלטי הפינוי. אך הכותבת איננה יכולה להרשות לעצמה לכתוב הכרזה מעין זו מבלי לבסס טענתה ולהביא דוגמאות.

'**הגיעו סיפורי על מעשי אלימות ובריונות**' אני תמהה על כך שהכותבת בחרה להתמקד בשמועות מינוריות ושליליות עליהם היא 'שמעה' מבלי לבדוק את אמינותם ועד כמה הם חריגים בהתנהגות הכללית. הכותבת לא מקדישה אפילו מילה אחת להתייחסות האצילית, המכובדת והמאופקת של תושבי יפן לאבידות שנמצאו ודרך הטיפול בהם. תחקרתי יפנים רבים שהצביעו כולם על סדר התנהלות הדברים – אבידות נאספות בבנייני העירייה, וממתנות לפניה של אנשים שאיבדו – התארגנות זו נראית להם מובנית מאליה, הם אפילו לא חשבו על ביזה.

ב. נושא הקרינה ביפן:

'התברר שגם מדרום לטוקיו, באזור קנאגאוה, התגלתה רמה גבוהה של חלקיקים רדיואקטיביים, כעת ברור לכולם שהקרינה והחלקיקים מתפשטים בכל מקום'. נושא הקרינה הינו מורכב וקשה למדידה וגם

הכותבת מציינת זאת. מצד שני כתיבה בנושא זה מחייבת זהירות משנה ואחריות רבה!! בעיקר כיוון שקל מאוד להכניס את אוכלוסיית יפן והעולם כולו להיסטריה ע"י ציון נתונים שלא ניתן להבין את משמעותם ואת רמת הסכנה האמיתית שבהם. המשפט שצוטט מעלה נכתב ביד קלה מדי: נשאלות שאלות רבות: מהי רמת הקרינה שנתגלתה? האם היא ברמת סיכון לאנשים החיים באזור או האם הסיכון זניח? איפה נערכו מדידות כי 'החלקיקים מתפשטים בכל מקום'? ואיפה הם גבולות ה- 'כל מקום'? בזמן סיורי בסנדאי, הכרתי מספר יפנים תושבי סנדאי, המודדים יום ביומו את רמת הקרינה: בקרקע, במים ובאוויר – מסקנתם – 'סנדאי נקייה'. הכותבת לא ציינה נתונים אלה, אלא בחרה להביא רק התייחסות 'למפת הקרינה' שאף היפנים עצמם יודעים שהיא לא אמינה ותלויה בגוף שהזמין את הנתונים.

ג. נושא טוקיו:

הכותבת בחרה לצטט את 'מיקה' 'שחזרה מביקור בארה"ב וציינה שבשכונה שלה אין אורות בלילה'. המידע בהחלט לא מייצג את המציאות!! לפני כשבועיים הכרחתי את עצמי לשוטט בשעות הלילה בשכונות לא מרכזיות בטוקיו ולו רק כדי לבחון את השאלה האם החיסכון בחשמל משאיר את טוקיו בכאוס ובאפילה? התשובה החד משמעית שלי הייתה כי לא מצאתי רחובות אפלים. כן ראיתי חיסכון מאורגן מאוד של אנרגיה. שלישי עד מחצית מהתאורה היה כבוי ושני שלישי דלוקים (ספרתי נורות) – אך לא הרגשתי חוסר ביטחון בשל 'אפילה'. ברכבות ובמסדרונות המעבר התת-קרקעיים יש מזגנים בטמפרטורות של כ- 24 או 25 מעלות // או לחילופין אוורור – לא הרגשתי חום קיצוני או חוסר נוחות.

'רכבות מגיעות בתדירות נמוכה / אנשים נדחקים כמו סרדינים בקרונות בלתי ממוזגים'. הקורא הצהרה זו מדמיין צמצום משמעותי במספר הרכבות, מחסור ברכבות, ועומס אדיר. בפועל צמצמו את תכיפות הרכבות בכ- 20% בלבד!! במשך 5 ימים מלאים שוטטתי מבוקר עד לילה ב- 10 קווי תחתית ובמספר קווים עליונים לא מבוטל – לא המתנתי יותר מ- 7 דקות לרכבת!! בניגוד לתמונת המצב שהכותבת מתארה הרכבות כולן תמיד הגיעו בזמן, וכן, היו מצבים של צפיפות אך אלה גם איפיינו את טוקיו בשנים עברו גם בימים רגילים ללא חיסכון בחשמל. המדרגות הנעות לא מושבתות כולן אלא מנוהלות בהתאם לזרימת האנשים. תמיד ניתן למצוא מעלית או מדרגות נעות עולות!!

הכותבת לא מתארת ולו במשפט אחד את ההתנהלות השוטפת של 12 מליוני תושבי טוקיו ועוד הרבה מליונים אחרים הנכנסים לעיר. מליוני אנשים אלה זורמים כל יום במערכת תחבורה מאורגנת להפליא המביאה כל אדם בזמן למקום עבודתו!! מליוני אנשים אוכלים פעמיים עד שלוש פעמים ביום במסעדות, ובבתי קפה ושותים מי ברז!!! (בדקתי זאת בראיונות אישיים מול יפנים רבים) חזרה לשגרת חיים זו איננה מצב המובן מאליו.

הכותבת: אילה דנון- הרנטופה 646, מכבים; 0545-646-176

בוגרת תואר שני בגיאוגרפיה כלכלית, חיה ביפן (טוקיו) 3 שנים בשנים 1997 – 2000 / מבקרת ביפן בתכיפות של 3 – 4 פעמים בשנה. חזרה מיפן לפני כשבוע וחצי.

הקימה את 'יפן חוויה אחרת' המתמחה בלימוד תרבות יפן בישראל. ארגון, תכנון והדרכת טיולי עומק ליפן.